

משלי פרק ב

- (ג) כי אם לבייה תקרה לתבונה תתן קילוח:
 (ד) אם תבקשנה בכיסר ובמטמוניים תולפננה:
 (ה) או תבין ראתך וידעת אלקם תמצא:
 (ו) כי לך יתון ויכחה מיפוי דעת ותבונה: - חננו מאתק!

רבינו יונה
 כי אם לבייה תקרה וגוי..... שיתפלל אל החכמה ויבקש
 עליה מלפני השמי' שיצלח בה וישיג אליה. **תקרה.** תפלה אל
 משלו "ובימי אקרא" (תהלים קטו, ב). **תנתן קולך.** מעניין
 "קול אל ימי אקרא" (תהלים ג, ה), "ויתן את קולו"
 (בראשית מה, ב):

והנה מצאנו בעניין ידיעת ה' הי' עניינים זה למעלה זוזה.
הראשון, מציאות השמי', שנאמר "וידעת היום והשבות אל
 לבבך" (דברים ד, לט), ונאמר "ידעו כי ה' הוא האלקים"
 (תהלים ק, ג), **והיא הקדמתה לעבדה,** עניין שנאמר "ידע את
 אלקי אביך - ועבדהו" (ד"ה א' כח, ט) ונאמר "שפוך חמוץך
 על הגויים אשר לא ידועך" וגוי (תהלים עט, ו), ונאמר "ידע
 שור קונו" (ישעיה א, ג).

והשני, **עבחתת השמי' והזהירות במוצתו** והיראה מעבור על
 דבריו, וקרא ידיעת ה', כי בזה יודע בנגלה מפעולות האדם
 כי הוא מאמין בה' ומתקבל עליו על מלכותו, שנאמר "דין דין
 עני ואבינו איז טוב הלא היא הדעת אוטני" (ירמיה כב, טז).

והשלישי, ידיעת דרכיו, **וגבורת חסדייו ורב טבו,** והتبונן
 בנפלאותיו ידיעת רוממותו ותහילתו כפי מה שדעת
 האדם יכול להציג, ויתבונן במעשה בראשית ומעשה מרכבה
 ובדברי הנבואה, עניין שנאמר "הודיעני נא את דרכיך
 ואדעתך" (שמות לג, יג), "וידעו דרכיו למשה" וככתוב אחריו
 "רחום וחנון ד'", (תהלים קג, ז), ונאמר "אשגבחו כי ידע
 שמי" (תהלים צא, יד) "ויבטחו בך יודיע שמי" (שם ט, יא),
 ונאמר "ושמעאל טרם ידע את ד'" (ש"א ג, ז). **ותקרה ג' כ**'
 הידיעה הזאת מציאות שנאמר "מי יתן ידעתך ואמצאהו"
 (איוב כג, ג), ונאמר "שי' לא מצאנו שגיא כח" (שם לו, ז),
 כי, פ' מחמת שגיא כח הוא גדול כח ומוועע את הנבראים
 מהלשיו, והוא שגיא משפט ורב ذק לא עינה מלבו כי הוא
 רב צדקה ונכנס לפנים משורת הדין, וכל גורה הבאה על
 האדם מצד פועל האדם. **ונאמר "הן ק-ל כביר לא ימאס"**
 (שם לו, ה), ונאמר "וידע דעת עליון" (במדבר כד, יז).

והרביעי, קבלת הנפש זכרון האמונה ה' וייחדו רוממותו
 כפי מה שהציג בהם הנפש ולכך וקיבלה הנפש זכרון
 הידיעה הזאת **בכל עת**, עד שנאצל מהם על ידי מורה
 עיקרית ובסה יסודית לא יסרו ממנה, ותגעו מלאיה אל
 הקירבה והדבקות. אמם לפ' גודל הידיעה בדרכי השמי'
 ורוממותו יכול האדם לעלות יותר במדרגה הזאת.

והנה יקרא הזכרון ידיעת ה', שנאמר "בכל דרכיך דעהו" (ג),
 (), ואמרו ז"ל: **כשהתמס מתפללים דעו לפני מי אתם**
 מתפללים (ברכות כח, ע"א). ועוד אמרו דע מה למעלה ממן
 עין רואה ואוזן שומעת (אבות פ"ב מ"א) והוא על עניין
 זכירה.

והנה **זאת המדרגה נקרת בפסוק הזה דעת אלקם**, על כן
 הזכורה אחרי היראה **כǐ היא شاملות היראה.** וכן מצאנו כי
 شاملות ידיעת ה' במדרגה הזאת.....

ובאמת יקרא ליה יודע ה' יותר מן הראשונים, בהatzל על
 נפשו המורה **מן הידיעה זכרון יסודות ו舍פנות נפשו,**
 ורוממות השמי' לעומתו כנגד עניינו בכל עת, עניין שנאמר
 "שוויתי יי' לנגיד תמייד" (תהלים טז, ח) ונאמר "ובבעבור
 תהיה יראתו על פניכם לבתי תחטאו" (שמות כ, כ), והנה
 אם עברת לפני המלך פעם אחת ואח"כ לא ידעת צורתו
 אמם כי תוסין לראותו תוכור כי היא צורתו כי הוא המלך
 אשר כבר ראית, ואיש אחר עבר לפני המלך זכר צורתו

הכה....**לרראש השנה**

אתה חונן לאדם דעת. ומלמד לאנוש בינה:
 חננו מאתק רעה בינה והשכל:

וידע כל פועל כי אתה פעלתו

ויבין כל יצור כי עתה יצורתו

ויאמנ כל נשמה באפוי ד' א' ישראל מלך

ומלכותו בכל משללה.

לעשרה ימי תשובה

".... ומול את לבבינו ליראך"

דברים פרק ל (ו) ומול ד' אלקיך את לבבך ואת לבב זרעך לאחבה
 את ד' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך לממען חייך:

תרגומים: **וידעך ד' אלקיך ית טפשות לך** וית טפשות לבא דבניך
 רמב"ן: ומול ה' אלקיך את לבבך וזה שאמרו (שבת כד) הבא
 לטהר מסיעין אותו, מבטיח שתשוב אליו **בכל לבבך והוא יעזר**
אותך

ליו"כ

..... לסלולו....

סלול לנו אבינו כי חטאנו. מחל לנו מלכנו כי פשענו.
 כי מוחל וסולח אתה.

כוזרי אמר ג' יט

החשובה בשאלות בקדימה, שאלת הדעת והבינה, כי
 בהם יגע האדם להתקרובות לפני אלקי'. لكن הקדים
 אתה חונן לאדם דעת. צמוד למה שלאחריו כל' הרוצה
 בתשובה - שתהא איתה החכמה והדעת והבינה
 בדרכי התורה והעבודה כאמור 'השיבו אבינו
 לתורתך...'. וכךון שא"א לאדם לא לא חטא הוכרחו לשאול
 סליחה על החטא במחשבה ובמעשה בברכת הנון
 ורבה לסלוח. ומסמיך לשאלת הזו **תוצאות הסליחה**
 וסימניה והוא הישועה ממה שנחננו בו, ומתחליל ראה
 נא בענינו... .

אתה חונן

אתה חונן לאדם דעת. ומלמד לאנוש בינה:

חננו מאתק רעה בינה והשכל:

אתה חונן... אני אדם באשר יש בי דעת, אך אין זה מכח עצמו
 כי אם חסדו ית!

ויקרא הרבה פרשה א פסקה טו - מובא בפי התפלות של ריבר"י
 ויקרא אל משה וידבר ה'. מילן אמרו כל ת"ח שאינו בו דעת נבלה
 טובת הימנו. והוא לך שכן, צא' ולמד ממשה אבי החכמה אבי
 הנבאים, שהוציא יהודים ממצרים, ועל ידו נעשו כמה נסائم
 במצרים ונהרואות על ים סוף, ועלה לשמי מרים והורד תורה מן
 השמים, ונתעסק במלאת המשכן - ולא נכנס לפניו ולפניהם עד
 שקרה לו שנאמר (ויקרא א) ויקרא אל משה וידבר.
 אז יש להתפלל על בר!

דוד בכל דרכיו משכילי" (ש"א יח, יד).

ספר השורשים לר"ק ערך של

של. שכל דוד מכל עבدي שאול (שמואל א' יח, ל), הצליח. והכבד מעון תשכיל בכל אשר תלך (יהושע א', ז), למען תשכilo (דברים כת, ח), והוא דוד לכל דרכיו משכיל (שמואל א' יח, יד). כל אשר

הס תחת הרשות הזה הם עניין אחד שהוא השכל והבינה.

ולשון שכל קרוב לעניין השגחה ועיוון שנשתמשו בזה רבותינו ז"ל באמרים (אבות פרק שלישי משנה א). הסתכל בשלהי דבריהם כולם הבט ועיוון. ולפי שהאיש המצליח יבוא כל דבריו בתבונה כאלו נעשה בשכלו ובבדעתו אף על פי שמדוברנים אצלו זולת דעתו ושכלו יקרה משכיל. והאהשה טובתו שכל (שמואל א' כה, ג). בשנקודות. והם חמשה בשש נקודות, והשאר בחמש נקודות כמו שתכתבו בחלק הדקדוק. ופירוש טובת שכל טובת עיוון והבטה כאלו אמר טובת מראה. או רצונו לומר שהיתה משכלה. וכן מצא חן ושכל טוב (משל ג, ד), כלומר מראה טוב. ומשפרשים מזו ונחמד העץ להשכיל (בראשית ג, ו), כמו למראה. או פירשו להבין ולהשכיל לפי שקראו עץ הדעת. אשרי משכיל אל דל (תהלים מא, ב), **משגיח אל דל ומברקו....**

!!!!!!
דעה - להכיר כל טובותיו ושהוא סיבת הכל, כולל אותה וכל טובותיו שעשה עד מי עוד.
להגיע לידי שוויון ד' לנגדו תמיד
בינה - להבין מהזה שתק עליו יש לבתו, רק אותו יש לעבד,
וכך אליו לשאת את עינינו.
הscal - לראות את עצמי באור נכוון, ואת האחים; להשיגה
על דרכי, ולהשכיל מוחשבות איך להגיע לידי הצלחה אמיתית
שהיא עבודות הש"ת.
!!!!!!

השיבו לנו לתרתך - רצוננו לעשות רצונך לבנים
וקרבו לנו לעברותך - רצוננו להרבות כבוד מלכותך ע"י
עבדותנו. ר' ר' ר' עבדה=תורה/תפלה/כל המצאות
והחוירנו בתשובה שלמה - לפניך.
רמב"ם פ"ז מהל' תשובה

ו. גדולה תשובה שמקובת את האדם לשכינה שני שובה ישראל עד ה' אלקיך, ונאמר ולא שבתם עדי נאם ה', ונ' אם תשוב ישראל נאם ה' אליו תשוב, כלומר אם תחזר בתשובה ב' תזבק:
התשובה מקרבת את הרוחקים. אם היה זה שני לפני המקומות, משוקץ ומרוחק ותועבה - והיום הוא אהוב ונחמד קרוב יידיך....
ז. כמה מעולה מועל התשובה. אם היה זה מובל מה' אלקיך
ישראל שנא עונותיכם היו מבדילים ביןיכם לבין אלקיכם, צוועך
ואינו נערנה שני כי תרבו תפלה איני שומע, וועשה מצות וטורפין
אותן בפנוי שני מי בקש זאת מידכם רום חצרי מי גם בסכם
ויסגור דלתים ולא תאייר מזבח חנן אין לי חוץ בכם אמר ד'
צאות ומנוחה לא ארצה מידכם, עולותיכם ספו על זבחיכם ואכלו
בשר:

היום הוא מודבק בשכינה שני ואתם הדבקים בה' אלקיכם,
צועך ונערנה מיד שני והיה טרם יקרו ואינו ענה, וועשה מצות
ומקבילין אותו בנחת ושםחה שני כי כבר רצת האלקים את
מעשיך, ולא עוד אלא שמתאותם להם שני וערבה לה' מנחת
יהודה וירושלם כמי עולם וכשנים קדמוניות:

רמב"ן על דברים פרק לא פסוק יז
(יז) וטעם ואמר ביום ההוא הלא על כי אין אלקינו בקרבי - איןנו
VIDOI גמור כענין והתווו את עונם (ויקרא כו מ), אבל הוא תורה
וחorthy, שיתחרטו על מעלים ויכירו כי אשמים הם :

רמב"ן על דברים פרק לא פסוק יט
(יח) וטעם ואנכי הستر אסתיר פני פעע אחרת, כי בעבור
שההרו ירושלים בלבכם כי חטאנו לאלקים ועל כי אין אלקיהם
בקרבים מצאים הרעות האלה, היה ראוי לרוב חסדי השם
שיעורם ויצילם שכבר כפרו בעין, וכענין שאמר (ירמיה ב' לה)

אחינ' ב', והוא נמצאת במחשבתנו וקבל אותה בכח המדמה
אשר בו, הלא זה מכיר וידוע את המלך [יותר] מן הראשון
על כן מי שקבלה נפשו ידעת רומנים השם, ויראותו על פניו
MBOL שיצטרך להזכיר לבו ולעורר מחשבתו להביהה ברעינו
ולציר אותה בנפשו הוא ידוע את השיתות, ויגיע האדם אל
המעלה הזאת: ע"כ רבינו יונה

"הביןו לדעתך"

תהלים פרק סז למונצח בניגנת מומר שיר: אלקים יתננו
וירכנו יאר פניו אתנו סלה: **לדעת הארץ דרכך** בכל גוים
ישועתך:

טענות בנכיא על חסרון דעת:
תחלת חזון ישעיהו (פרק א ג): **ידע שור קנהו ותומר אבוס
בעליו ישראל לא ידע עמי לא התבונן**:

רד"ק: ידע שור - זכר הហמות שהן גדרות עם האדם לעובודתו
ואף על פי שאין בני דעת בכח הכהбра שישי בהם לרחק מן הנזק
ולקרב אל התועלת יכירות מי שייטיב להם תמיד והם הבילים
שבים לבתיהם ולמוקם מאלכים כשבאים מלאלכים. ואין פירוש
קונהו קונה אותו בדים בלבד אלא המגדל וועשה לו צרכיו תמיד
וכן אביך קנד וכן אמר קונה שמים ואוצר.... והנה אלה הហמות
אף על פי שהם מבית עבדים המשטיב להם לא ידעו כי אני המשטיב להם
שKENIITES מבית עבדים הם לא ידעו כי אני המשטיב להם ונתי
לهم ארץ נחלה וגורשתי גוים מפניהם שאם היכירו זה לא עזובני
ולא עברו אלקים אחרים במקומי. והם לא התבוננו כי בשמי
את תורתך הס בטובה ובזבובו אתה הס ברעה, איך לא התבוננו
זה:

ישעה פרק ה

(יא) הוי משפטימי בפרק שבר ירדפו מאמרי בנסח' יון זיליקם : (יב)
 וכייה כנור וונבל תנוף וחליל זיון משתיקם ואת פעל ד' לא יביטהו
ומעשיה זיו לא ראו : (ו) **לכן גלה עמי מבל' דעת ...**

ריש": ואת פועל ה' לא יביטהו - ובאווריותה דה' לא אסתכלו.
ומעשה ידי לא ראו - שעשו עצם כאיilo לא ראו את גבוריוטו,
ד' לא קלסותו שחרית יוצר אור ולא ערבית המעריב ערבים:

רד"ק: ואת פועל ה' לא יביטהו ומעשה ידי לא ראו - הנה הס
פנויים מלאה כי הם שעירים, והנה כל' עסקם במשתה
ובמשמעות הנגוניים ולא יתעסקו בכל עתות הפנאי בדברי תורה
ובדברי חכמים שהם פועל ה', ומעשה ידי שכתוב על הלוות
עשרה הדברים, והם כלל לכל המצות שבין אדם לחברו ושבין
אדם למקום.

ויש לפרש את פועל ה', ומעשה ידי חכמת הכלבים כי ממענו יגיע
האדם לכבוד הבודה כמו שאמר במומר מה אדר שמק בכל
הארץ, אמר כי אראה שמק מעשה אכבעותיך, ואמר השמים
מספרים כבוד ק-ל, ר'יל כל העומד על סוד בריאתם ידע כבוד
הקל, ואמר הנביא שאו מרים עיניכם וראו מי ברא אלה, רוצה
לומר שיתבוננו בחכמה זאת וממנה ידעו כבוד הבודה, וכן אמרו
רוזיל כל היודע לחשב בתקופות וمزלות ואינו מחשב עליו הכתוב
אומר ואות פועל ה' לא יביטהו ומעשה ידי לא ראו,

עוד דרשו ואת פועל ה' לא יביטהו שלא התפללו שחרית וערבית
כלומר יוצר אור ומעריב ערבים, זה פועל ה' ומעשה ידי :

לכן גלה עמי מבל' דעת - בעבור שלא ידע מעשה הקל-ל ולא
התבונן בו ופנה אל המاقل והמשתה והתעונג לפיכך יגלה
ממקומו יחי' ברעב ובצמא מדיה נגד מדיה ...

מה זה השכל?

פי האזינו: לו חכמו ישכilio זאת יבינו לאחריהם
אונקלוס: אלו חכימו אסתכלו בדא סבריו מאיה בסופיהו:

שמואל פרק יד : **ויהי זוד לכל דרכו משכיל ודי עמו :**
תרגומים יונתן: והוה זוד לכל אורחותיה מצלחה ומימרא דדי
בצדקה:

משל פרק א ג: **לקחת מוסר השכל צדק ומשפע ומשרים :**
רבנו יונה: עניין השכל ההשגה ועיוון בכל מעשה, מלשון "ויהי

כִּי מָוחֵל וְסֹלֶחֶת אַתָּה.

סָלֶחֶת לְנוּ אֲבִינוּ כִּי חַטָּאנוּ. מָחֵל לְנוּ מַלְכָנוּ כִּי פְשָׁעָנוּ.

ר"ד אַבּוֹדָה

סָלֶחֶת לְנוּ אֲבִינוּ כִּי חַטָּאנוּ עַל שֵׁם (מ"א ח, נ) וְסֹלֶחֶת לְעַמְקָה אֲשֶׁר חַטָּא לְךָ. מָחֵל לְנוּ מַלְכָנוּ כִּי פְשָׁעָנוּ, עַל שֵׁם (שם) וְלֹכֶל פְּשָׁעָה אֲשֶׁר פָּשָׁעָ בָּךְ וְיַשְׁפְּשָׁרִים סָלֶחֶת לְנוּ אֲבִינוּ אַעֲפָ שְׁחַטָּאנוּ מָחֵל לְנוּ מַלְכָנוּ אַעֲפָ פְשָׁעָנוּ.

רְבָנָו בְּחֵי עַל בְּרָאשֵׁת מֵחַד, יְדַי
כִּי מְנֻשָּׂה הַבָּכוֹר - אַף עַל פִּי שְׁמַנְשָׂה הַבָּכוֹר, לְפִי שִׁידָע מְעֻלָּת
הַצְּעִיר עַלְיוֹן. וְהוּא כְּלָשׁוֹן "רְפָאָה נְפָשִׁי כִּי חַטָּאתי לְךָ" (תְּהִלִּים
מַא, ה) - אַף עַל פִּי שְׁחַטָּאתי לְךָ. וְכֵן סָלֶחֶת לְנוּ אֲבִינוּ כִּי חַטָּאנוּ:

חַזְקוּנִי עַל בְּרָאשֵׁת מֵחַד, יְדַי
שֶׁכַּל אַתְּ יְדַי - עַשְׂה עַנְיִנוּ בְּהַשְׁכֵל וּבְחַכְמָה, שְׁמוּ הַדָּין הִיה לְ
לְהַפּוֹךְ הַבְּנִים לְפִי מָה שְׁהִיא בְּדִעַתְוּ לְתַת אַפְּרִים לִימִינָנוּ וּמְנֻשָּׂה
לְשֶׁמֶאלָנוּ, וְהוּא עַשְׂה הַהַשְׁכֵל וּבְחַכְמָה בִּידֵינוּ שְׁלָא רְצָה לְבִישָׁ
מְנֻשָּׂה כִּי הוּא הַרְחִיב הַבָּכוֹר וּצְרִיךְ לְחַלּוֹק לוֹ בְּבוֹדָקֶת.
ד"א כִּי מְנֻשָּׂה הַבָּכוֹר אַף עַל פִּי שְׁמַנְשָׂה הַבָּכוֹר לֹא שָׁת יִמְנַנוּ עַלְיוֹן
כִּי רְאָה בְּרוֹהָה קָשָׁרְתָוּ הַקְּטָן וְגָדָל מִמְּנָנוּ.
וְיַשְׁרַבְתָּה כִּי שְׁפִירּוֹשָׂם אַף עַל פִּי, כְּמוֹ רְפָאָה נְפָשִׁי כִּי חַטָּאתי לְךָ
(תְּהִלִּים מַא, ה), וְסֹלֶחֶת לְעַזְוִינִי כִּי רָב הָוָא (שֵׁם כָּה יָא), דָּרָךְ אַרְץ
פְּלִשְׁתִּים כִּי קָרוֹב הָוָא (שֵׁמוֹת כָּה יָא) וְעוֹד הָרְבָה.

ועי' בְּרָאָב"ע בְּכָל מִקּוּמוֹת הַלְלוֹ

~~~~~

הַנְּנוּ נִשְׁפְּטוּ אֶתְכֶם עַל אַמְרָךְ לֹא חַטָּאתִי:
וְלֹא כִּי עַל כָּל הַרְעָה הַגְּדוֹלָה שָׁעַזְוּ לְבֹטוֹח בְּעַזְיָסְטְּרָר עַד
פְּנֵים מַהְם, לֹא כְּמַסְתָּר פְּנִים הַרְאָשׁוֹן שְׁהַסְתִּיר פְּנֵי רְחַמְיוֹ
וּמְצָאוֹת רְעוֹת וְצְרוֹת, רַק שְׁהִיוּ בְּהַסְתָּר פְּנֵי הַגְּאֹלָה,
וַיַּעֲמֹדוּ בְּהַבְּחָתָת פְּנֵי רְחַמְיוֹ (וַיָּקָרָא כָּוֹמֵד) וְאַף גַּם זֹאת בְּהִוּתָם
בָּאָרֶץ אֲוֹבִיהָם לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גַּעֲלָתִים וְגַוְיִים עַד שִׁוּסִיפּוֹ עַל
הַחֲרָתָה הַנְּצָרָת וַיְדִי גָּמוֹר וְתִשְׁוֹבָה שְׁלִימָה כְּמוֹ שְׁנִצְרָר
לְמַעְלה (לְבָב) וּשְׁבַת עַד הַאַלְקִיךְ וְגַוְיִם:

תשובה שלמה: רְמַבְּגַן עַל דְּבָרִים פָּרָק לְפָסּוֹק בָּ(ב) וְטוּם וּשְׁבַת עַד הַאַלְקִיךְ וּשְׁמַעַת בְּקָלוּ כָּל אֲשֶׁר אֲנֵנִי מִצּוֹךְ
הַיּוֹם אַתָּה וּבְנִידָק שְׁתִשְׁבֹּא אֶל הַכָּל לְבָבָךְ וְכָל נְפָשָׁךְ וְתִקְבְּלָ
עַלְךְ וְעַל בְּנֵיכְךְ לְדוֹרוֹתָמָה לְכָל אֲשֶׁר אֲנֵנִי מִצּוֹךְ הַיּוֹם
כַּאֲשֶׁר עָשָׂו בְּגָאֹולָה הַשְׁנִית דְּכִתְבָּה (נְחַמְּמָה יְלִי) וּבְאַיִם באַלְהָ
וּבְשָׁבּוּעָה לְלַכְתָּה בְּתּוֹרַת הַאֲלָקִים אֲשֶׁר נִתְנַהַה בַּיָּד מָשָׁה עַבְדָו
וְהַלְלוּאָה וְלִשְׁמֹר וּלְעֹשֶׂת אֶת כָּל מִצּוֹת הַיְיָ אֲנֵינוּ וּמִשְׁפְּטוּ
וְחַקְיוֹ. אוּ יהִי הַיְיָ "מִצּוֹךְ אַתָּה וּבְנִיךְךְ" כְּמוֹ מִצּוֹךְ לְךָ וּלְבְנִיךְ . . .

דָּוִי גָּמוֹר : רְמַבְּגַן עַל וַיָּקָרָא פָּרָק כַּוּ פָסּוֹק טַז
וּוְהַסְתַּכְלָעַד עַד בְּעַנְיַן הַגְּאֹולָה מִמְּנָנוּ, שְׁאַנְנוּ מְבָטִיחָר וּקְשִׁוּצָר בְּרִירַת
אַבּוֹת, וּבְזִכְּרַת הָאָרֶץ (פָסּוֹק מַבָּ), לֹא שִׁימְחֹל עֲוֹנָם וְיִסְלַח
חַטָּאתָם וּוְיִסְרַף אֲהַבְתָּם כִּקְדָם וְלֹא שִׁיאַסְתּוֹף אֶת נְדִיחָהָם, כִּי הִיה
כָּן בְּעַלּוּמָה מִבְּבָל שְׁלָא שָׁבַו רָק יְהִוָּה וּבְנִימָיו וְהַלְלוּעָם עַמְתָם
וּמִקְצַת הַשְּׁבָתָם אֲשֶׁר גָּלוּ לְבָבָל, וְשָׁבּו בְּדָלּוֹת בְּעַבְדָּות מַלְכֵי פְּרָסָ
וְגַם לֹא אָמַר שִׁיְשַׁבּוּ בְּתִשְׁוֹבָה שְׁלִימָה לְפָנָיו, רַק שִׁיתְחַדֵּה עֲוֹנָם
וּוְעַזְבָּתָם (פָסּוֹק מַ). וּמְצִינָה אֱנֹשִׁי בֵּית שְׁנִי עֲוֹנָם כְּמוֹ
שְׁהַתּוֹדָה דְּנִיאָל (דְּנִיאָל ט הַח) חַטָּאנוּ וּעֲוֹנָנוּ וְהַרְשָׁעָנוּ וּמְרָדָנוּ
וְסָוּר מִמְּצָוֹתָךְ וְגַוְיִם לְמַלְכֵינוּ לְשָׁרֵינוּ וְלְאַבּוֹתֵינוּ, וְכִתְבֵּבָה (שם שְׁמָטָה טז)
כִּי בְּחַטָּאנוּ וּבְעֲוֹנָת אַבּוֹתֵינוּ יְרֹשְׁלָמִים וּעַמְקָם לְחַרְפָּה, וְכֵן
נְחַמְּמָה אַתָּה אַתָּה (יָא), וְעַזְרָא אָמַר (שם ט לד) מַלְכֵינוּ
שְׁרֵינוּ כְּהַנְּנָנוּ וְאַבּוֹתֵינוּ לֹא עָשָׂו תְּוֹרַתְךָ. הָרִי כִּי כָּלּוּ מִן
הַתּוֹרָה שִׁיתְחַדֵּה עֲוֹנָם וּוְעַזְבָּתָם כְּלָא לְהַרְחִיב בְּרָוּרִים בְּבִרְית
הַזֹּאת שְׁהָוָא בָּאָמֵת יְרָמוּ לְגָלוֹת הַרְאָשׁוֹן וְהַגְּאֹולָה מִמְּנָנוּ:

ברָךְ אַתָּה ד' רְחוֹצָה בְּתִשְׁוֹבָה
אַיִלְחָזָל פָּרָק יְחִיל בְּלִבְךְ: כִּי לֹא אָחַפֵּץ בְּמִזְמָת הַמִּתְּאַמְּנָה אַיִלְחָזָל
יְקָרָיק וְהַשְּׁיבָנוּ וְחִיוּ:

ב] תְּלִמּוֹד יְרוֹשָׁלָמִי מִסְכַּת בְּרָכוֹת דָף י'ז/א
ר' אָחָא בְּשֵׁם רַבְּיַבְּל אַף מִשְׁתַּקְנִין אֶת הַתְּפִילָה הַזֹּאת עַל
הַסְּדָר הַתְּקִינָה - שָׁלַש בְּרָכוֹת דָּרוֹנָה וְשָׁלַש בְּרָכוֹת
הַאֲחָרוֹנוֹת שְׁבָחוּ שֶׁל מִקּוֹם, וְהַאֲמָצָעִוֹת צְרָ肯 שֶׁל בְּרוּאָת:
חַנְנָנוּ דִּיעָה, חַנְנָתָנוּ דָּעָה רְצָחָה תְּשֻׁבָּתָנוּ, רְצִיתָה תְּשֻׁבָּתָנוּ
סָלֶחֶת לְנוּ, סָלֶחֶת לְגַאֲלֵינוּ, גַּאֲלָתָנוּ רְפָא חַלְיָינוּ . . . .

איּוֹב פָּרָק לְגַכְוֹן: יַעֲטֵר אֶל אַלְוָיָק וַיַּרְצָחָוּ, וַיַּרְא פָּנִי
בְּתִרְעוּה וַיַּשְׁבַּל לְאַנְוֹשׁ צְדָקָתוֹ:

סְפִר שְׁעָרֵי תִשְׁוֹבָה - שְׁעָר רָאשָׁון אֶת מִבְּ
וְעַד יִתְפַּלֵּל בְּעַל הַתִּשְׁוֹבָה אֶל הַשְּׁמָמָה לְעַבְפְּשָׁעָיו וְכָעֵן,
חַטָּאתָיו, וְשִׁיחָפּוֹץ בְּוּ וַיַּרְצָחָוּ וַיַּעֲטֵר לְוּ כַּאֲשֶׁר אָמַר לְאַחַת,
כְּעֵין שְׁכַתּוֹב בְּדָבְרֵי אַלְיהָוָא עַל בָּעֵל הַתִּשְׁוֹבָה אַחֲרֵי
הַיִּסְוּרִים (איּוֹב לג, כו): יַעֲטֵר אֶל אַלְוָיָק וַיַּרְצָחָוּ, כִּי יִתְכּוֹן
לְהִיוֹת הַעֲוֹן נְסָלָח וְנוֹפְדָה מִן הַיִּסְוּרִים וּמִכָּל גָּרוֹת, וְאַיִן לְהַ
חַפֵּץ בָּוּ, וְמִנְחָה לֹא יַרְצָחָה מִידָּן, וְתָאוֹת הַצְּדִיקִים מִן
הַהְצִלּוֹת לְהַפְּקָד רְצָוֹן מִהָּשָׁם וְשִׁיחָפּוֹץ בָּהֶם. וַיַּרְצָנוּ - הַחַיִּים
הַקִּיִּים וְהַאֲמֹתִים וְהַאֲוֹרְגָּה הַגְּדוֹלָה הַכּוֹלָל כָּל הַנְּعִימָה, כְּעֵין
שְׁנָאָמַר (תְּהִלִּים ל, ו): חַיִּים בְּרַצְנוּ, וְנָאָמַר (שם פ, כ): הַיִּ
אֲלָקִים צְ-אֹתָהָשִׁיבָנוּ הָאָרָן פְּנֵיךְ וְנוֹשָׁעָה. וְאָמַרְוּ רְזִיל
(מְדִרְשָׁת תְּהִלִּים מַזְמָוֵר פָּ): אֵין לְנוּ אֶלָּא הָאָרָת פְּנֵיךְ, וְהָוָא
עֵין הַרְצָוֹן . . . .

~~~~~

סָלֶחֶת לְנוּ אֲבִינוּ כִּי חַטָּאנוּ.
מָחֵל לְנוּ מַלְכָנוּ כִּי פְשָׁעָנוּ.